

NAGY CSILLA

Városi kurzus

Beszélgetés Gyenes Gábor grafikus-illusztrátorral

Urbanic, azaz „városiasság”: ez a címe Gyenes Gábor legújabb, számítógépes és klasszikus grafikával készült sorozatának, amely nemcsak technikáját, hanem témáját tekintve is jellemzi alkotóját. A Pozsony–Kassa vonalon ingázó grafikus-illusztrátor a klasszikus megoldásokat és a computer nyújtotta lehetőségeket izgalmasan ötvözi, nemcsak az említett sorozatban, hanem könyvillusztrációiban, vizuális terveiben is.

– *Miért épp a város?*

– A képzőművészeti főiskolán nemrég védtem meg a bachelor szintet, nagyméretű mélynyomású grafikákat készítettem: tulajdonképpen minden, amit savval és manuális eszközökkel el lehet követni a fémen, az el lett követve a munkaanyagomon. Általában mindenki maga hozza a témát, és így azzal tud foglalkozni az ember, ami tényleg érdekli. Nekem az utóbbi időben ilyen volt az urbanizáció: abból indultam ki, hogy városban lakom, és tulajdonképpen eddig mindig is városban laktam. Tudod, sajátos dolog, amikor az ember buszon utazik, vagy a tömegben mászkál ide-oda, van egy ilyen érzés, hogy egy vagy a sok közül. Ez az abszolút egyedüllet: amikor a sok ember között elveszel, és a sok új arc ül veled szemben, homogén valami lesz számodra az emberi tömeg. És ebből az érzésből generálódnak (számomra) a képek. Kassa, a szülővárosom és Pozsony is meghatározó, de kicsit másképp. Érdekes, hogy amikor felköltöztem Pozsonyba, nem tűnt különbözőnek a két város, viszont amióta hosszabb ideje ott élek, Kassa valahogy „összezsugorodott”. Úgy értem, változott az érzés, amit kivált a hely. Struktúrában pedig abszolút különbözik a kettő, már amennyire különbözhet egy országon belüli két város. Az egyik centrális valami: Kassának főutcája van, és ahhoz képest nyílnak a mellékutcák, a közepén van a katedrális, a színház. Pozsony pedig sokkal organikusabb, kusza utcák nyílnak egymásba, és semmi sem derékszögű. Az arányok is mások: az ottani koronázási templom, bár méreteit tekintve hatalmas, mégis úgy hat, mint egy vidéki templom, ami fel van nagyítva.

– *Építész szakon már szereztél egy Bc-fokozatot, amikor jelentkeztl a képzőművészetre. A város témáján kívül, hogyan kapcsolódik (kapcsolódik?) egymáshoz a két terület a munkáidban?*

– Igen, de ezt is „az elejétől” kezdtem, most vagyok ötödéves, jövőre diplomázom képgrafika szakon. Úgy érzem, mint embert változtatott meg az építészet. Eleve az, hogy nem 19, hanem 22 évesen, elvileg érettebben kerültem egy olyan helyre, ahol az ember könnyen el tud veszni, mert liberális közeg, szükséges egyfajta önállóság. Emellett, az építészet megtanított arra, hogy mindent koncepció szerint építsek fel, a tudatosságot jelentette, ami nem formailag jelenik meg (nem vonzódom

különösebben a geometriához vagy a térbeliséghez), de azt érzem, hogy minden, amit csinálok, átgondolt, koncepciózus (konceptuális).

– *A számítógépes grafika, amivel az Urbanic-sorozat is készült, eleve tudatosságot, tervezhetőséget feltételez.*

– Részben igen, a számítógép például arra is nagyon jó, legalábbis számomra, hogy előkészítsek egy koncepciót: nyilván sokkal könnyebb így kipróbálni egy színváltoztatást, mint átfesteni a képet. A számítógépet egyébként – nagy-nagy kliséfogok mondani – jól kell használni, és ennyi. Olyan eszköz, mint bármely másik, lehetővé teszi a sokszorosítást, csak épp végtelen mennyiségben. Ez persze ellenérzést is kivált, de gondoljunk arra, hogy a litográfia megjelenése is hasonló indulatokat váltott ki. Nincs nagy különbség: a klasszikus grafika is lényegében sokszorosítható, síkbeli, képzőművészeti alkotás. Általában arról van szó, hogy egy hordozót készítünk el, egy lemezt, fémből, műanyagból, fából, tehát olyan anyagból, amelynek meg van munkálva a felülete, és erre hengerelünk festéket, majd kinyomtatjuk, vagy bedörgöljük, és a felületét lecsiszoljuk, és letöröljük a festéket. Ilyenek a linómetszet, fametszet, rézkarc, rézmetszet, litográfia – én leginkább a maratásokat (tehát a mélynyomásokat) szeretem, de jó, ha ezekbe a technológiákba az ember valami újat be tud hozni. És a számítógépes grafika gyakran együtt jelenik meg ezekkel a technikákkal, megkérdőjelezi és továbbgondolja a létjogosultságukat. Érdekes persze a műalkotás kérdése: a képzőművészet felé van egy sajátos elvárásunk, látni akarjuk az alkotó kézjegyét. Érdekes, hogy az illusztrációnál nem várjuk el, annak az eredeti megjelenése épp a sokszorosított könyv.

– *Tavaly jelent meg Szászi Zoltánnal közös köteted, a Kamasz, de korábban is készítettél már illusztrációkat. Nem jelent túl nagy kötöttséget alkalmazkodni a szöveghez?*

– Összesen öt kötetet illusztráltam, a Mátyás király-mesékből álló gyűjtemény a Pozsonyi Illusztrációs Biennálén 2007-ben díjazott is lett. Szeretek illusztrációkat rajzolni, bár a képzőművészek többsége nem szívesen reagál valamire: ellentétben a filmmel és a színházzal, ahol valamiféle participáció van, itt az ember kitalálja a programját, és azzal meg van oldva. Az illusztráció pedig pont olyan, hogy a képnek a nyelv segítségével kell kommunikálnia, a grafikusnak pedig az alkotóval egyeztetnie. Számomra izgalmas, hogy a szöveg mindig másféle vizuális megoldást kíván, kihívás megtalálni a legmegfelelebbet. A Szászi Zoltánnal közös kötetet, a *Kamaszt* (ahol 6 a verseket, én pedig a rajzokat készítettem) élveztem a legjobban: lényegében magamból kellett kihoznom valamit, emlékekből összerakni, hogy tíz évvel ezelőtt, amikor annyi idős voltam, mint a könyv főszereplője, hogyan láttam a világot. Ennek eredménye a rajzokból, fotókból, akvarellekből számítógépes kollázssal szerveződő képi világ, amelyet a könyv felmutat.

– *Mit tervezel a közeljövőben? Újabb városok?*

– A 32. Győri Szimpózium nyerteseként júniusban kiállításom nyílik Győrben, egész nyáron látogatható lesz. A Rovás alkotócsoporttal pedig elnyertük a „Kassa kulturális főváros 2013”-projektben való együttműködés jogát, és már megvan a centrumunk: a kassai Löffler-villa lesz a helyszín, ahol a performanszoktól a koncerteken át a tárlatokig sok mindent megvalósítunk majd. Ahogy mondod, aztán újabb városok jönnek.